

Отворено писмо до президента Радев и служебното правителство на Република България

Изх. номер 1216/15.12.2022 г.

До

Г-н Румен Радев,
президент на Република България
Адрес: гр. София, ул. „Дондуков“ 2
priemna@president.bg

Г-н Атанас Пеканов,
служебен заместник министър-председател по
управление на европейските средства
Адрес: гр. София, бул. „Княз Александър Дондуков“ 1
atanaspekanov@government.bg

Г-н Росен Христов,
служебен министър на енергетиката
Адрес: гр. София, ул. „Триадица“ 8
e-energy@me.government.bg

Г-н Делян Добрев,
председател на Комисията по енергетика
Адрес: гр. София, бул. „Княз Александър Дондуков“ 1
komisia_energetika@parliament.bg

Относно: Политиците трябва да носят лична отговорност за провалените реформи и мерки в сферата на зеления и енергиен преход

Политическата криза, която продължава вече над 2 години, доведе освен до чести избори и смяна на правителства и до загуба на визия за европейския път на България сред част от политиците.

Бруталната агресия на Путин срещу Украйна също засили позициите на олигархическите кръгове в страната, финансиращи кампания за антиевропейски настроения и съпротива срещу Зелената сделка и срещу справедливия енергиен преход.

Неспособността на политическите партии да съставят редовно правителство прехвърли цялата власт, но и отговорността за нея, към президента и назначаваните от него служебни правителства. Абсурдното изявление на служебното правителство от август 2022 г. че „Газпром е неизбежен“, както и стратегията за плашене на хората за предстоящата зима с твърденията за „хаос и разруха“ в енергетиката, в момент когато ЕС правеше огромни усилия да се освободи от зависимостта си от руски газ, беше много показателно за указанията, които президентът Радев дава на правителството.

След писмото на вицепремиера Пеканов до ЕК с искане за отлагане за 2023 г. на подаването на Териториалните планове за справедлив преход за трите въглищни региона (Стара Загора, Перник, Кюстендил), най-вероятните последици ще бъдат загуба на 100 милиона евро, парите за тази година от Фонда за справедлив преход, и неясен резултат за следващото плащане.

Тези загубени 100 милиона евро са всъщност половината от парите, които биха получили регионите Перник и Кюстендил от Фонда за справедлив преход. А това са регионите, които имат готовност да извършат енергиен преход и тази загубена сума би направила процеса при тях необратим.

Но сега те са заложници на боричканията на различни лобита и мега проектите им в региона на Стара Загора. **Това е още една причина да настояваме регионите да бъдат разделени и тези, които имат готовност и политическа воля от местната власт за извършване на реформи и зелен преход, да бъдат финансирани и подпомагани с техническа помощ.**

Причина за безкрайното протакане в различните министерства на всички планове и мерки, свързани с реформи в енергийния сектор, е липсата на ясни и категорични указания към администрацията за приоритетността на тези мерки.

За съжаление андрешковския подход на правителствата на Борисов към европейските политики за зелен преход продължават и правителствата назначени от президента Радев - да се отлагат реалните действия, да се протакат реформите, но и да се очакват поредните пари от еврофондове след като са изпуснати всякакви срокове. Разбира се, това се върши и с активната подкрепа на живеещите в миналото синдикати и бизнесмените с връзки с ДС и с интереси да се запази статуквото в енергетиката.

Има реална опасност да не се получат и парите от второто плащане по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). 724 милиона евро се очакват в първото тримесечие на 2023 г., но липсва изпълнението на необходимите реформи и мерки от правителството.

От предходния редовен кабинет на Кирил Петков бе изградената структура и рамка за работа на Консултативния съвет за Европейската зелена сделка чрез осем ресорни подкомисии, от които бяха стартирани четири, включително Комисията за енергиен преход. Освен, че след това не последва обособяването на оставащите комисии, работата на експертите с министерствата във вече създадените комисии беше спъвана и забавяна по всевъзможни начини, така че да не се изпълнят обещаните реформи и законодателни промени.

Президентът Радев и вицепремиерът Пеканов вече отдавна трябваше да са наясно, че **парите за зеления (и дигиталния) преход всъщност са пари срещу реформи.**

Също така да са наясно, че климатичните цели не са абстрактни политики, а пряко свързани със здравето и качеството на живот на българите. Страната ни е трета в света по смъртност от замърсен въздух. Всеки политик, който ходи в Гълъбово и обещава да запази работните места в

ТЕЦ Брикел трябва да знае, че обещава да продължи тровенето на хората с въздух богат на различни вредни за хората химически съединения на сярна и азотна основа.

Постоянните опити да се предоговарят реформи и проекти в НПВУ, да се прокарат различни лобистки интереси за финансиране с евросредства блокират целия процес на реформи и плавен енергиен преход и рискуват да доведат до това този преход, който е неминуем, да се извърши без финансовата подкрепа на Европейския съюз и до много по-сериозни икономически и социални последици за регионите. **Предоговарянето на плана ще блокира и забави с месеци и изпълнението на важни за домакинствата и бизнеса проекти като програмата за енергийна ефективност за многофамилни жилищни сгради, програмата за собствени ВЕИ и батерии за бизнеса и др.**, които реално ще намалят сметките, но и енергийната ни зависимост към чуждестранни доставчици на изкопаеми горива.

Опитите да се залагат в плановете главно енергийни мегапроекти е в пълно несъответствие с философията на енергийния преход - да се финансират проекти, свързани с енергийна ефективност, нови работни места, децентрализация на производството на електроенергия и на достъп до ВЕИ на отделните домакинства.

Разбира се, тук традиционно енергийните мегапроекти са свързани и с огромна корупция, което ги прави привлекателни за политици и олигарси със стремеж за обогатяване за сметка на бюджета - като например "корупционният гол" АЕЦ Белене, строежът на газопровода Балкански / Турски поток.

Ако в този период България загуби възможности за финансиране на зеления преход със средства от различните европейски фондове, политиките трябва да носят лична отговорност за този провал.

Без средствата от НПВУ, от Фонда за справедлив преход, Модернизационния фонд и други европейски фондове ще бъде невъзможно да се извърши плавен, справедлив енергиен преход в България. Ще последва несправедлив и рязък преход, цената за когото ще платят и заетите в енергийния сектор, но и всички останали.

С оглед на това,

- Президентът Радев и правителствата, назначени от него трябва да са наясно, че ще носят лична отговорност, ако вследствие на тяхното бездействие или погрешни решения България бъде лишена от финансиране на енергийния преход с европейски средства.

Липсата на редовно правителство не освобождава от отговорност нито президента, нито назначените от него министри.

Очакваме от президента и назначените от него правителства:

- Да бъдат изпълнени всички поети досега ангажименти и да не се отлагат обещаните реформи, а да се ускори тяхното провеждане с оглед огромното закъснение. Това е в синхрон с българските национални интереси.
- Да не се позволява зеленият преход да бъде компрометиран от лобисти и бизнесмени със съмнителни интереси в сферата на енергетиката.
- Енергийната ефективност, децентрализацията на производството на електроенергия и улеснения достъп до ВЕИ на домакинствата и енергийните кооперативи да бъдат приоритети за финансиране в проектите, предложени от правителството и регионите.

- Да се приоритизира финансиране на създаването на нови работни места във въглищните региони и прекратяване на кампанията за представяне на енергийния преход като отнемаш работни места

За контакти:

Тодор Тодоров - Енергиен координатор в Екологично сдружение За Земята

Национален координатор за България по темата Енергиен преход и Справедлив енергиен преход в международната мрежа CEE Bankwatch

- Електронна поща: t.todorov@zazemiata.org.